

Utrikesdepartementet

Avd:.....5.....

Grupp:.....2.....

Mål:.....Em^I.....

.....

Israel

.....

1957 ~

2.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till —

» 3 » —

» 4 » —

Chiffertelegram (BUD)

Från Telaviv

Avsant den 3/1 1957 kl. 20.27

Inkom den 4/1 1957 kl. 08.00

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr S 2: B		1
Avd.	Gr.	Mål.
P	2	Eu I

2.2.57
Hbr Lundborg

U *ulv*

28.1.57.
74 75 Aviv

1.

Vår 236. Bland immigranter från Polen finnas flertal nyss släppta från sovjetiska fångläger. Under rutinförhör med dem pläga israelerna även beröra Wallenberg. Telegrafera huruvida Ni benägna sända kortfattat frågeformulär eller koncentrerat material såsom underlag rationellt utfrågande.

Lundborg.

(59)/145 2/2
Wien den 22 februari 1957.

Nr 145.

R 18. Strängt förtroligt.

Planer på offentlig rättegång i Budapest för att bevisa Raoul Wallenbergs mord på anstiftan av "Joint"

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

En känd läkare i Budapest av judisk börd, dr Laszlo Benedek, vilken tidigare varit medicinsk rådgivare till den amerikansk-judiska hjälporganisationen "Joint" och där-
efter förestått det förstatligade judiska sjukhuset i den ungerska huvudstaden, häktades i januari månad 1953 av AVO-polisen jämte andra framskjutna representanter för ifrågasvarande hjälporganisation. Syftet härmed var att de häktade senare skulle framföras vid en offentlig rättegång i Budapest, vid vilken genom falska vittnesmål och bekännelser skulle ådagaläggas, att Joint blott utgjorde en täckorganisation för omfattande amerikansk terrorist- och spioneriverksamhet mot Sovjetunionen.

Några månader efter Stalins död avskrevos synbarligen planerna på en rättegång mot Joint. Dr Benedek frigavs i januari 1954, varefter han utövade läkarepraktik i Budapest intill utbrottet av den ungerska revolutionen i slutet av föregående år. Han begagnade då tillfället att fly till Wien, där han för närvarande uppehåller sig.

~~På uppmaning av Israels närvarande minister Bentour,~~

Wien 22.2.1957 145/1

~~Vilken tjänstgjorde i Budapest samtidigt med mig och då på allt~~
~~ett sökte underlätta efterforskningarna av R. Wallenberg, har~~
~~dr Benedek nu uppsökt baskioloningen~~ Denne lämnade därvid
intressanta och uppseendeväckande meddelanden om uppläggnings-
av de förhör han under fängelsetiden underkastades, vilka synas
ägnade att kasta ett nytt ljus över innebörden av den planerade
rättegången.

Av de uppgifter jag erhöll och för vilka jag i det följande
närmare skall redogöra, framgick sålunda bl.a. att Sverige
hade utsetts att spela en framträdande roll under de vid årsskiftet
1952-1953 tydligen beslutade offentliga rättegångsförhandlingarna
i Budapest samt att dessa, bortsett från syftet att bevisa ankla-
gelserna mot Joint subsidiärt dessutom hade till ändamål att över-
tyga den allmänna opinionen om att Raoul Wallenberg mördats i
Budapest i januari 1945 på anstiftan av sistnämnda organisation,
vilken som bekant finansierade hans verksamhet.

Innan jag övergår till den framställning som dr Benedek
lämnat mig skall jag emellertid, till belysning av bakgrunden
till den planerade rättegången göra en kort återblick på det
politiska läget i öststaterna vid tidpunkten för de häktningar,
som utgjorde en förberedelse till denna.

Stalin hade, som bekant, under 1952 - eller måhända ännu
tidigare - av olika skäl beslutat sig för att såväl i Sovjet-
unionen som i de s.k. folkdemokratiska staterna iscensätta en
serie s.k. skådeprocesser, vilka - vid sidan av andra syften
varpå jag i detta sammanhang icke skall ingå - även skulle ha
till uppgift att leda i bevis att såväl Israels regering som den
judiska världsorganisationen Joint och den sionistiska rörelsen
i allmänhet läto sig utnyttjas för amerikanskt spioneri och sa-
botage gentemot Sovjetunionen och de folkdemokratiska staterna.
Även om den kommunistiska pressen vid denna tidpunkt gjorde
gällande, att endast företrädare för den s.k. sionismen lånade
sig till en dylik mot Sovjetunionen riktad verksamhet, visar den
ideologiska inställningen hos de personer, som i detta sammanhang
i olika kommunistiska stater häktades, att i grund och botten
ingen åtskillnad mellan sionister och andra judar därvidlag gjordes.

Genom de offentliga rättegångar som under 1952 och 1953 ägde

rum eller planerades, skulle emellertid icke blott ådaggäggas, att Joint och den sionistiska rörelsen arbetade för amerikansk räkning, utan även att förstnämnda organisations verksamhet utgjorde en särskilt stor fara för Sovjetunionen och de folkdemokratiska staterna på grund av att denna hade vidsträckta förgreningar i snart sagt alla dessa länder samt dessutom kunde räkna på medverkan av ett flertal s.k. kapitalistiska stater, däribland - såsom dr Benedeks uppgifter komma att visa - även Sverige. Av intresse att notera är, att processförhandlingarna vidare skulle utgöra belägg för att den amerikanska underrättelsetjänsten varit så förutseende att den redan i god tid före det andra världskrigets slut i detalj planlagt den spioneriverksamhet som efter fientligheternas upphörande skulle igångsättas mot Sovjetunionen. Förenta Staterna skulle nämligen på ett tidigt stadium ha räknat med att detta lands allvarligaste fiende efter Tysklands nederlag komme att bli Sovjetunionen.

Den första av den serie offentliga rättegångar, som i angivna syfte förbereddes, utgjordes av Slansky-processen, vilken - även om andra, för Sovjetunionen lika betydelsefulla ändamål därmed förknippades - likaledes hade till uppgift att ådaggälla, att Slansky jämte andra framskjutna kommunister i Tjeckoslovakien, av huvudsakligen judisk börd, varit ledare för ett av Joint i sistnämnda land etablerat spionericentrum mot Sovjetunionen och de folkdemokratiska staterna.

En annan process med i huvudsak samma syfte hade synbarligen planerats i Sovjetunionen. Såsom en förberedelse till denna häktades i slutet av 1952 eller början av 1953 de s.k. Krem-läkarna, vilka, som bekant, bl.a. anklagades för att ha bragt Shdanow om livet samt för att ha planlagt mord på marskalkarna Vassilevskij och Koniev m.fl. högre sovjetryska officerare. I den officiella kommunikén, som härom publicerades i Moskva den 13 januari 1953, gjordes sålunda bl.a. gällande, att flertalet av ifrågavarande läkare tillhörde en spionage- och terroristgrupp, som upprätthållit nära förbindelser med den "internationella, judiskt-borgerliga,

Wien 22.2.1957 145/3

nationalistiska organisationen Joint". Den sistnämnda hade - enligt kommuniken - upprättats av det amerikanska underrättelseväsendet skenbart i syfte att materiellt bistå behövande judar i olika länder men i själva verket för att under denna täckmantel kunna utöva en omfattande spionage- och terroristverksamhet i många stater, däribland Sovjetunionen. En av de häktade skulle sålunda - enligt vad i kommuniken till belägg härför anfördes - ha erkänt att han genom Joints förmedling erhållit instruktioner från Förenta Staterna "to wipe out the leading cadres of the USSR".

En tredje process med, i allt väsentligt, samma syfte, som de båda föregående, planlades slutligen i Budapest och skulle - av allt att döma - därest icke Stalin dessförinnan avlidit, ha ägt rum i augusti eller september 1953. En första antydning om att förberedelser i denna riktning pågingo, erhöi man genom den presskampanj mot bl.a. Joint som på allvar tog sin början i januari 1953 och omedelbart föregick häktningarna av dr Benedek m.fl. ledande judiska personligheter, vilka i det föregående redan berörts.

Den ungerska pressens reaktion inför Slanskys häktning och rättegångsförhandlingarna mot denne och hans s.k. medbrottslingar hade under större delen av år 1952 varit ägnad att tilldraga sig en särskild uppmärksamhet. Även om sistnämnda händelser givetvis icke kunnat helt förbigås med tystnad, hade tidningarnas referat varit påfallande knapphändiga och allvarliga försök tydligen gjorts att systematiskt undertrycka vittnesmål, som haft till uppgift att orientera allmänheten om de häktades judiska börd och föregivna förbindelser med Joint. Detta tillvägagångssätt torde kunna förklaras därav att så gott som alla ledande ungerska kommunister vid denna tidpunkt voro av judiskt ursprung och att ett stort antal av dessa, såsom Rakösi och planeringsministern Zoltan Vas, dessutom ~~enligt vad Israels dåvarande chargé d'affaires i Budapest införtrodde mig~~ tidigare underhållit nära förbindelser med Joint och denna organisations representanter i Budapest.

Vid utgången av 1952 eller början av 1953 inträdde emellertid en markant ändring i den ungerska pressens behandling av Slanskyprocessen. De nya linjer som därefter tillämpades gingo, i motsats till vad förut varit fallet, synbarligen ut på att understryka såväl de dömdas judiska börd som Joints fördärvbringande inflytande. Sistnämnda tendens som, av allt att döma, utgjorde resultatet av

starka påtryckningar från Moskva, accentuerades successivt och ledde snart till att samtliga anklagelser, som före och under rättegången i Prag framförts mot Slansky - och framförallt dennes förbindelser med Joint - oförbehållsamt och utan någon reservation återgävos.

Såsom dr Benedek under sitt samtal med mig framhöll, förstod han, så snart de ungerska tidningarna började med påtagligt gillande referera och kommentera angreppen mot Slansky, att en mot Joint riktad aktion var nära förestående jämväl i Ungern. På grund av sina långvariga förbindelser med sistnämnda organisation gjorde han sig icke heller några illusioner av att han skulle kunna undgå att häktas och ställas inför rätta. På natten mellan den 16 och 17 januari avhämtades han i sin bostad av den ungerska säkerhetspolisen - AVO - och insattes först i ett fängelse vid Fö utca.

Vid samma tidpunkt arresterades likaledes ordföranden i det s.k. judiska rådet i Budapest, Stöckler, samt ett antal andra ledande judiska personligheter såväl i huvudstaden som på landsbygden. Det för dessa gemensamma var, att de alla underhållit förbindelser av ett eller annat slag med Joint. Däremot kunde de häktade - enligt vad dr Benedek under samtalet med mig framhöll - icke betecknas såsom sionister utan voro snarare mer eller mindre övertygade motståndare till denna ideologi. Ett antal sionister i egentlig bemärkelse, vilka - i likhet med medlemmarna av Joint - omhändertagits av polisen i syfte att senare framföras såsom anklagade eller vittnen vid den planerade offentliga rättegången, häktades kort därefter sannolikt omkring en vecka senare än de övriga.

Redan vid slutet av 1952 hade dessutom, med tanke på den kommande skådeprocessen, högre kommunistiska polistjänstemän och funktionärer av judisk börd häktats. Ehuru endast ett fåtal av dessa haft förbindelser med Joint, ansågos samtliga av olika skäl, på vilka jag i detta sammanhang ej kan ingå, böra undanröjas och betraktades därjämte på grund av sin förutvarande ställning såsom särskilt lämpade att vid en offentlig rättegång uppträda såsom medhjälpare till eller åklagarevittnen mot sistnämnda organisation. Den mest kände och samtidigt av befolkningen intensivast hatade inom ifrågavarande kategori var

Wien 22.2.1957 145/5

chefen för den ungerska säkerhetspolisen, Peter Gábor. Dennes häktning torde ha ägt rum i december 1952, ehuru den ickeförrän vid en långt senare tidpunkt tillkännagavs. Ett flertal högre den sistnämnde närstående polisofficerare berövades i detta sammanhang likaledes sin frihet, däribland den från de svensk-ungerska ersättningsförhandlingarna kände polisöversten Szabersky, vilken under större delen av den tid, som dessa pågingo, tjänstgjorde som viceordförande för den ungerska delegationen. Denne begick i sitt ämbetsrum självmord, då han mottog underrättelsen om sin omedelbart förestående häktning.

För en av huvudrollerna i den planerade skådeprocessen hade den dåvarande planeringsministern Zoltan Vas utsetts, vilken likaledes var av judisk börd. Denne hade otvivelaktigt upprätthållit nära förbindelser med Joint, vilka emellertid bestodo däri, att Vas tidigare på uppdrag av den ungerska regeringen och i samförstånd med Rakosi upptagit förhandlingar med sistnämnda organisation om villkoren för i Ungern bosatta judar att emigrera till Israel. En hemlig uppgörelse träffades därvid ~~(enligt vad Israels chargé d'affaires på sin tid i fäntroende berättade för mig)~~ enligt vilken Joint bl.a. utfäste sig att såsom kompensation för utresetillstånd för ett visst antal judar finansiera uppförandet av ett sjukhus för AVO-polisen. Dessutom skulle, såvitt jag nu kan erinra mig, Joint för varje emigrant till ungerska staten erlægga ett visst belopp i dollar. Då förhandlingarna, såsom jag i det föregående framhållit, förts av Vas på den ungerska regeringens vägnar och de dollarbelopp som enligt överenskommelsen övervisades likaledes torde ha gått genom dennes händer, ansågs planeringsministern, vilken Rakosi önskade avlägsna, givetvis särskilt lämpad att uppträda såsom en av huvudbrottslingarna i en offentlig rättegång, som var avsedd att övertyga den allmänna opinionen om Joints förmenta spioneriverksamhet i Ungern. Enligt vad dr Benedek, som personligen sedan lång tid tillbaka kände Vas, för mig uppgivit, torde denne dock aldrig intagits i fängelse utan blott hållits i husarrest. Kort efter Stalins död, d.v.s. i mars månad 1953, synes han på grund av sin hustrus förbindelser med ledande personligheter inom den sovjetryska politbyrån ha återfått sin frihet men lämnade regeringen och erhöll i stället en högre administrativ befattning vid kolgruvorna i Kolmo. Vas anslöt sig - i förbigående sagt - sedermera till Nagy och torde för närvarande

tillsammans med denne befinna sig i Sinaia i Rumänien.

Efter dessa kommenterande anmärkningar, som varit avsedda att närmare belysa bakgrunden till den huvudsakligen mot Joint riktade offentliga rättegången skall jag övergå till en redogörelse för vad dr Benedek berättat bl.a. angående förhören med honom och AVO-polisens avsikt att inblanda Sverige i den föregivna amerikanska spioneriverksamheten och att i samband därmed framlägga bevis för att Raoul Wallenberg på anstiftan av Joint mördats i Budapest.

Efter att ha tillbringat en kortare tid i fängelset vid Fö utca överfördes dr Benedek till ett hus vid Conti utca, vilket, enligt vad han gjorde gällande, regelbundet av polisen användes till förvaring av mera betydande politiska fångar och där såväl Rajk som kardinal Mindszenty på sin tid hållits fängslade.

I likhet med sina medfångar underkastades nu dr Benedek varje natt intensiva förhör. Av uppläggningsen av dessa framgick, att - såsom jag i det föregående framhållit - avsikten var att förbereda en offentlig rättegång vilken skulle ha till uppgift att bevisa att såväl Joint som olika företrädare för der sionistiska rörelsen utgjorde organ för det amerikanska under rättelseväsendet. Vidare skulle genom de anklagades berättelser och vittnesmålen ådagaläggas, att det sistnämndas förgreningar sträckte sig till snart sagt alla till östblocket hörande länder. Därifrån löpte trådarna samman i Joint, som utgjorde den central, från vilken det sammanbragta materialet överlämnades till det amerikanska underrättelseväsendet. I syfte att belägga denna tes önskade förhørsledarna, att dr Benedek skulle framföra allvarliga beskyllningar mot Joint-chefen i New York George Schwarz samt erkänna, att han upprätthållit nära förbindelser såväl med de då häktade läkarna i Kreml som med Slansky och dennes "medbrottslingar". Han skulle dessutom intyga, att han personligen varit kontaktman mellan den tjeckoslovakiske generalsekreteraren och en känd amerikan av judisk börd, vid namn Jacobsen, vilken såsom representant för Joint tidigare varit verksam i Budapest. På detta sätt sökte man leda i bevis, att Kreml-läkarna, Slanskys föregivna spionerical central i Prag samt dr Benedek och övriga representanter för Joint i Budapest sinsemellan upprätthöllo regelbundna förbindel-

ser med varandra och samtliga mottogo uppdrag från en och samma organisation, vars högsta ledning utgjordes av Joint i New York, som i sin tur var underställd den amerikanska underrättelsetjänsten.

Sistnämnda omständigheter visa vilken utomordentlig betydelse man vid denna tidpunkt på sovjetryskt håll tillmätte den planerade processen i Budapest. Den omedelbara uppsikten över förhören utövas också direkt från Moskva, vilket bl.a. framgår därav, att en eller flera medlemmar av den sovjetryska säkerhetspolisen, enligt vad min interlokutör uppgav, ständigt voro närvarande vid dessa.

Den hypotes, som utgjorde utgångspunkten för förhören, innebar i korthet att så snart ledningen av den amerikanska underrättelsetjänsten övertygat sig om att Tysklands nederlag var nära förestående, denna beslutat sig för att redan innan striderna upphört utbygga ett omfattande spionerinät mot Sovjetunionen. Då man vidare på amerikanskt håll förutsåg, att Budapest snart skulle komma att besättas av sovjetryska trupper, hade man i god tid träffat förberedelser för upprättandet av ett mot Sovjetunionen riktat agentnät i den ungerska huvudstaden. Vid denna tidpunkt erfordrades emellertid en neutral stats bistånd för att förverkliga detta syfte. Man hade därför försäkrat sig om medverkan från svensk sida. De första agenterna i Budapest hade också värvats av en svensk undersåte, Waldemar Langlet. Denne arbetade skenbart för det svenska Röda Korset och hade av detta skäl ansetts lämplig såsom tillfällig ledare av underrättelseverksamheten i avvaktan på att amerikanska officerare, sedan de tyska trupperna dragit sig tillbaka, skulle kunna övertaga uppsikten av densamma.

Så snart förhören tagit sin början, hade dr Benedek omedelbart uppmanats redogöra för sina förbindelser med Sverige. Då han förnekade, att han haft några sådana, framhöll förhørsledaren, att man vid en husundersökning i hans bostad funnit ett svenskt skyddspass, som utfärdats under år 1944. Detta påstående var otvivelaktigt riktigt, ty passet ifråga hade dr Benedek, efter framställning av en kusin, kapellmästare Benedek, som bosatt sig i Sverige, erhållit genom förmedling av Wallenbergs organisation. Därtill inskränkte sig emellertid hans förbindelser med denne och med svenska undersåtar överhuvudtaget.

En av de viktigaste punkterna i de anklagelser, som framfördes

mot dr Benedek innebar, att denne under 1944 och första hälften av 1945 på order av Joint i New York fortlöpande mottagit instruktioner av och avlämnat spionerirapporter till hr Waldemar Langlet, på vilkens uppdrag han likaledes anskaffat nya agenter för den av honom bedrivna underrättelseverksamheten. Det material som dr Benedek erhållit och överlämnat till Langlet, hade denne via Sverige vidarebefordrat till Förenta Staterna. När den sistnämnde så småningom såg sig nödsakad lämna Budapest, hade dr Benedek mottagit skriftliga instruktioner om att i fortsättningen avgiva sina rapporter direkt till en amerikansk officer, överste Mac Clain, vilken efter Budapests ockupation av sovjetryska trupper anlant till den ungerska huvudstaden. Den sistnämnde hade anförtrott dr Benedek en ledande befattning inom agentnätet och senare uppdragit åt honom att söka värva ungerska kommunister i framskjuten ställning för underrättelseverksamheten. I förbigående vill jag här inskjuta, att enligt vad dr Benedek under sitt samtal med mig meddelade, han blott en enda gång träffat överste Mac Clain, nämligen då denne till honom överlämnat ett parti penicillin, som var avsett för det judiska sjukhus som han då förestod.

Under de fortsatta förhören hade dr Benedek så småningom förmåtts att erkänna, att han i enlighet med sitt uppdrag till agenter lyckats värva såväl planeringsministern Zoltan Vas som en viss Stefan Szirmai, vilken efter maktövertagandet i Ungern under 1950 eller 1951 tjänstgjort som sekreterare i partiets organisationsbyrå och därefter någon tid varit verksam såsom chef för den ungerska radion. Szirmai, som sedermera efter Stalins död likaledes frigivits, skulle, enligt vad dr Benedek uppgav, för närvarande tjänstgöra som presschef för den ungerske ministerpresidenten Kadar.

Dr Benedek förhördes dessutom länge om sina föregivna förbindelser med den i det föregående omnämnde i december 1952 häktade AVO-chefen, Peter Gabor, och ett flertal av dennes närmaste medarbetare, såsom översten i säkerhetspolisen Szabersky. Sålunda hade min interlokutör vid ett tillfälle till-

frågats om var och under vilka omständigheter han givit den sistnämnde det betydande dollarbelopp som förhørsledaren sade sig veta, att denne mottagit. Då dr Benedek icke kände Szabersky och aldrig tidigare ens hört dennes namn, hade han funnit på den utvägen att svara, att han icke kunde lämna något besked om dollarbeloppet ifråga, enär han till Szabersky endast vid något tillfälle överlämnat ett slutet kuvert av okänt innehåll, som han erhållit av överste Mac Clain.

Vad förhörens allmänna gång beträffar, berättade dr Benedek, att han aldrig erhållit en ~~sammanhängande~~ redogörelse för de anklagelser till vilka man önskade att han skulle bekänna sig skyldig. Under förhören framställdes blott ledande frågor, som voro så avfattade, att den häktade så småningom själv skulle kunna draga slutsatser till vad man fordrade att han skulle bekänna. Såsom en generell regel gällde, att den anklagade, såsom en av förhørsledarna uttryckte sig, alltid skulle meddela hela sanningen, men blott "så som vi känna denna". Förhören ägde vanligen rum om natten från kl. 21.30 till kl. 5 på morgonen. Fyra eller fem polistjänstemän, varav en eller två ryssar, voro ständigt närvarande. Vid några tillfällen övertogs ledningen av förhören av en man, som dr Benedek sedermera av bilder i tidningarna trodde sig igenkänna som den nye AVO-chefen Laszlo Piros.

Den häktade utsattes för svår fysisk och psykisk tortyr. Dr Benedek föll därför snart till föga och erkände beredvilligt allt som lades honom till last.

Under det att förhören, såsom i det föregående framhållits, tidigare endast berört Joints förmenta spioneriverksamhet samt olika framskjutna kommunisters förbindelser med denna organisation, upplades desamma fr.o.m. den 10 mars 1953 efter en helt ny linje.

Vid denna tidpunkt infördes dr Benedek i ett rum, i vilket han förut aldrig varit, och där undersökningen av hans fall övertogs av en ungersk AVO-major vid namn Seifert, vilken biträdades av tre eller fyra polistjänstemän, varibland en eller möjligen två ryssar. Denne lät till en början genom ledande frågor den häktade förstå, att han nu skulle erkänna, att han medverkat till anstiftan av mord på Raoul Wallenberg. Enligt den relation av händelsesammanhanget, som förhørsledaren önskade att dr Benedek skulle bekräfta, hade under slutet av 1944 eller början av 1945 en konflikt Wien 22.2.1957 145/10

utbrutit mellan Joints representanter i Budapest och Wallenberg. Anledningen härtill skulle ha varit, att den sistnämnde kommit en del smutsiga affärer på spåren, som Joint bedrivit vid sidan av sin spioneriverksamhet. I detta läge hade dr Benedek tillsammans med den likaledes häktade representanten för Joint, Stöckler, överenskommit att den enda vägen att undgå upptäckt skulle vara att taga livet av Wallenberg och dennes chaufför Paul Langfelder.

Under sitt samtal med mig uppgav Benedek att då han varmt uppskattade Wallenberg för dennes insatser, han under fjorton dagar kategoriskt vägrat att medgiva att han medverkat till mord på denne. Sedan han emellertid utsatts för svår tortyr och hotelser av olika slag därtill framförts mot hans familj, hade han så småningom fallit till föga och förklarat sig beredd att avgiva det falska vittnesmålet. Som förklaring till denna eftergift meddelade vidare min interlokutör, att man förelagt honom ett protokoll, som redan undertecknats av Stöckler, enligt vilket denne erkände, att han med Benedek och en ungersk advokat vid namn Petö överenskommit att låta röja Wallenberg och dennes chaufför Langfelder ur vägen. Stöckler skulle ha uppdragit åt en ungersk pilkorsofficer vid namn Paul Szalai att föröva dådet. Den sistnämnde hade, enligt vad dr Benedek trodde sig veta, under kriget uppträtt anständigt mot den judiska befolkningen i Budapest och ofta sökt underlätta Wallenbergs räddningsaktion. Enligt vad som i protokollet vidare uppgavs, hade Szalai nedskjutit Wallenberg och Langfelder på Rakosi-gatan i Budapest. Mordet skulle, såvitt dr Benedek nu kunde erinra sig, förklarats ha ägt rum den 15 eller 16 eller 17 januari 1945.

Sedan dr Benedek tagit del av Stöcklers uppiktade vittnesmål, förklarade han sig beredd att underteckna detta. Han tvingades emellertid då att för hand skriva ut sin beaktelse i form av ett protokoll. Sedan han slutfört detta arbete och därefter fått en dags ostörd vila, tvingades han att under nya, regelbundet återkommande förhör inlära protokollet utantill, så att han felfritt skulle kunna återgiva dettas innehåll vid den offentliga rättegången.

Såvitt dr Benedek nu kunde erinra sig hade förhørsledar
Wien 22.2.1957 145/11

na aldrig direkt gjort gällande, att Wallenberg skulle ha förövat spionage för amerikansk räkning. Däremot hade man ofta sagt min interlokutör, att han icke skulle vara rädd för att erkänna sig skyldig till delaktighet i mordet på Wallenberg. Synbarligen skulle straffet icke bli va svårt, enär denne varit "ein niederträchtiger Mensch und ein imperialistischer Agent". Förhørsledaren hade vidare förklarat, att han väl kände till att de stora penningbelopp, över vilka Wallenberg i Budapest förfogade, icke härörde från Sverige utan kommo från det amerikanska State Department, vilket genom Joints förmedling via Sverige överfört beloppen till Wallenberg i Budapest. Av sistnämnda uttalanden synes framgå, att Wallenberg allvarligt misstänktes för att ha bedrivit spioneri i Budapest, även om avsikten icke var att han vid rättegången mot Joint offentligt skulle beskyllas härför.

Anledningen härtill torde vara, att man svårligen kunnat upprätthålla tesen om att Wallenberg mördats på anstiftan av Joint, därest man samtidigt sökt göra gällande, att han varit en av ledarna för denna organisations föregivna underrättelseverksamhet och därigenom gjort denna betydelsefulla tjänster. Det var ur sovjetrisk synpunkt, av allt att döma, viktigare att bevisa att Wallenberg redan i januari 1945 mördats av Joint än att han varit en av ledarna för den amerikanska spioneriorganisationen i den ungerska huvudstaden.

Efter Stalins frånfälle i mars 1953 inträdde snart nog en betydelsefull ändring i AVO-polisens förhörstaktik. Anklagelserna mot Vas och Szirmai nedlades, tydligen redan då definitivt, ty kraven på att Benedek skulle fortsätta repetitionen av sitt vittnesmål om dessa partifunktionärer upphörde. Däremot fullföljdes förhören angående Joint, Peter Gabor och det föregivna mordet på Wallenberg fram till slutet av augusti 1953.

Den 25 i samma månad infördes Benedek i ett rum, däri åtta personer redan voro församlade, varibland fyra ryssar. En civilklädd ryss, som min interlokutör förut ej sett och vilken av de övriga titulerades överste, övertog ledningen och frågade Benedek om det verkligt var riktigt, att han medverkat till Wallenbergs mord. Då den häktade av fruktan för fortsatt tortyr ånyo bekräftade sitt vittnesmål i detta avseende, sökte den ryske översten genom lugnande försäkringar få honom att förstå, att man icke längre fordrade, att han skulle vidhålla sina tidigare falska utsagor. Dr

Benedek uppmanades därefter att återvända till sin cell för att i lugn och ro övertänka saken. Han skulle senare skriftligen meddela, huruvida han deltagit i förberedelserna för mordet på Wallenberg eller icke. Då emellertid den anklagade ännu ej vågade tro, att man önskade höra sanningen, utan befarade, att en fälla utlagts för honom, vidhöll han i sin skriftliga redogörelse fortfarande, att han anstiftat mordet på Wallenberg. Vid genomläsningen av redogörelsen ifråga blev den ryske översten påtagligt irriterad och förklarade i bestämd ton, att han nu icke längre önskade lyssna till fantastiska legender utan ville höra den verkliga sanningen. Då Benedek nu kände sig fullt övertygad om att han icke längre hade något att frukta, återtog han sina tidigare vittnesmål och försäkrade, att han aldrig träffat vare sig Langlet eller Wallenberg, än mindre deltagit i en komplot mot den sistnämndes liv. Sedan den anklagade därefter avgivit en ny berättelse av angivna innebörd, återfördes han till sin cell.

Från och med denna dag upphörde alla förhör. Den planerade processen mot Joint hade följaktligen nu slutgiltigt avskrivits.

Dr Benedek kvarhölls emellertid i fängelset. I december 1953 erhöll han ett meddelande av fångvaktarna om att han skulle ha dömts till döden för spioneri och sabotage. De förmenta förbrytelser, som han begått, hade dock icke närmare specificerats eller motiverats. Domen skulle enligt hans sagesmän verkställas, så snart den undertecknats av Rakosi personligen. Redan vid mitten av januari 1954 benådades emellertid den anklagade och delgavs samtidigt ett nytt domstolsutslag, varav framgick, att han dömts till två års fängelse på grund av att han förrått statshemligheter. Den förbrytelse han i detta avseende gjort sig skyldig till skulle ha bestått däri, att han till utlandet vidarebefordrat uppgifter om att Ungern led brist på läkemedel. Den 25 februari 1954 frigavs Benedek och erhöll samtidigt tillstånd att återupptaga sin läkarverksamhet i Budapest.

Denne har under sitt samtal med mig hemställt, att hans vittnesmål tills vidare måtte behandlas med största diskretion, enär hans åldriga moder, som alltjämt är bosatt i Buda-

pest, begärt men ännu icke erhållit utresetillstånd från Ungern.

Att förberedelser träffats för att indraga Raoul Wallenberg och dennes verksamhet i Budapest i en för den dåvarande politiska ledningen i Sovjetunionen så betydelsefull process, som den, vilken under första halvåret 1953 planerades i Budapest, visar att Wallenberg vid denna tidpunkt ingalunda var en för de makthavande i Kreml okänd person utan till och med på högsta håll betraktats såsom en synnerligen viktig fånge, vars mystiska försvinnande 1945, i likhet med Shdanows plötsliga och mystiska frånfälle 1948, påkallade en ingående och omsorgsfullt förberedd förklaring vid en offentlig rättegång. Då av Chrustjovs anförande vid den tjugonde partikongressen framgår, att Stalin personligen tagit initiativet till, givit anvisningar om förhörsmetoderna och övervakat förberedelserna för den s.k. läkareprocessen, vid vilken bl.a. Shdanows död skulle förklaras, torde man kunna utgå från att detsamma varit förhållandet med uppläggningsen av den planerade rättegången i Budapest. Såsom jag i det föregående framhållit, skulle denna sättas i samband med den s.k. läkareaffären i Moskva och var synbarligen avsedd att utgöra ett stöd för de anklagelser, som i den sistnämnda skulle komma att framföras mot Joints föregivna konspiratoriska verksamhet.

Sven Allard

Original nr 111 / 2
P d 2a 4
6/2

Avskrift av handbrev från ambassadören
Allard till sekreteraren Lorentzon,
dagtecknat Lund den 5.7.1957.

utgå
redan
utgå

V

Hjärtligt tack för de förtroliga handlingarna, som
härmed återgå. De äro mycket intressanta, särskilt vitt-
nesmålet av den lettiske generalen om de svenska flygarna.
Detta vittnesmål förefaller mig giva ett trovärdigt intryck.
Jag undrar om det icke vore möjligt att få kontakt med
generalen i Riga genom israelisterna, som lära ha ett ut-
märkt underrättelseväsen i Sovjetunionen. Det är ju ej
omöjligt att de kunna sända någon i Riga bosatt jude till
generalen. Om UD så önskar skall jag sondera möjligheterna
här för med Israels minister i Wien Benzur (?), som förut var
samtidigt med mig i Budapest och då hjälpte mig med vissa
undersökningar i Wallenberg-ärendet.

26/7-57.
Förändringar i utl.
Beträff. inget i sig
SFH

4/2

anskr. L

12/7-60
P2 Su I

UNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Hjff. Avdelningschefen

Onumr. delgivn.

Stockholm den 9 augusti 1960.

Överlämnas för strängt förtroligt
kännedom till Beskickningschefen

1

Enligt uppdrag:

(Haj Sundberg)
Hjff. Byråchef

MJn

orig. se Hs / Kpa

Strängt förtroligt.

1 bil.

P.M.

Israels ambassadör besökte mig idag i följande ärende.

Från den av israeliska regeringen särskilt utsedda utredningsmannen i fallet Eichmann hade generaldirektören i israeliska utrikesministeriet Yahil mottagit ett brev, i vilket uppmärksamheten fästes vid möjligheten att Raoul Wallenberg i samband med hjälpaktioner för judar i Ungern haft kontakt med Eichmann och att rapporter från Wallenberg angående nazistiska åtgärder i Ungern skulle kunna finnas förvarade i svenska utrikesdepartementets arkiv.

Ett av ambassadören överlämnat utdrag av ovannämnda brev i översättning till engelska närslutes.

Ambassadören hade i uppdrag att fråga om dylika rapporter existerade och om i så fall tillfälle kunde erbjudas israeliska vederbörande att i en eller annan form få del av dessa i den mån de hade relevans för utredningen i Eichmann-affären. Det framgick att man på israelisk sida önskade begagna eventuellt relevant material i den kommande rättegången. Ambassadören sade sig skola sätta värde på ett svar snarast möjligt med hänsyn till de direktiv att i möjligaste mån påskynda utredningen som utfärdats.

Jag lovade att undersöka och återkomma med svar.

Stockholm den 12 juli 1960.

u./Per Lind

Kpa

7

In his supreme devotion to the task of saving Jews from being sent to extermination camps Mr. Raoul Wallenberg had no doubt many contacts with Eichmann and his assistants.

It is conceivable that Raoul Wallenberg's reports are preserved in the archives of the Royal Ministry for Foreign Affairs and could serve as evidence as regards Nazi activities in Hungary.

Kungl. Utrikes
Departementet

avst. H.

P 2 Su I-
4/8 1960

rig. se Hs 1 Xpa

P.M.

Förtroligt.

(Hs. P. 101
bvk)

Till svar på den förfrågan, som Israels ambassadör den 12 nästlidne juli gjorde rörande eventuella rapporter från Wallenberg i Budapest, som kunde vara av intresse i fallet Eichmann, har jag vid samtal idag meddelat ambassadören, att vi efter en noggrann undersökning i vårt arkiv icke funnit något, som tydde på att Wallenberg personligen sammanträffat med Eichmann eller lämnat några upplysningar om dennes verksamhet, som icke på andra vägar vore väl kända. Såvitt vi kunnat finna förekom Eichmanns namn endast i samband med omnämnandet av den av honom ledda organisationen SS Spezialkommando Eichmann.

Stockholm den 4 augusti 1960.

Sverker Åström

Xpa